

Лютий, 2004

Євробюлетень

Інформаційне видання Представництва Європейської Комісії в Україні

Громадяни
дванадцяти країн
Європи затвердять
Конституцію ЄС
на референдумі

Фото: ЄС

Фото: ЄС

Європейці дбають про здоров'я

Понад 80% європейців вважають, що вони ведуть здоровий спосіб життя. Три чверті населення ЄС впевнені, що мають збалансоване харчування. Майже 40% людей у країнах Європейського союзу принаймні двічі на тиждень займаються спортом. Чверть дорослих європейців регулярно вживають алкоголь. Найнижчий рівень паління тютюну серед шведів — 22% громадян. За останні два десятиліття європейці стали менше звертатися до лікарів. А середній термін перебування в лікарні скоротився із 17 до 11 днів. Уся ця інформація, а також багато інших фактів про охорону здоров'я в країнах Європи знайшла відображення в новому звіті Євростату, який опубліковано на початку березня.

Докладнішу інформацію шукайте на офіційній сторінці Євростату в Інтернеті:

<http://www.europa.eu.int/comm/eurostat>

Євробюлетень

Інформаційне видання
Представництва
Європейської Комісії
в Україні

Київ 01024
вул. Кругло-
університетська, 10
www.delukr.cec.eu.int

Керівник проекту
Вікторія Давидова
E-mail: victoria.
davydova@cec.eu.int

Зміст бюлетеня
не обов'язково відбиває
офіційні погляди
Європейської Комісії

© Європейська Комісія,
2004

Видає та розповсюджує
Лабораторія
законодавчих ініціатив
Київ 04070
вул. Волоська, 8/5,
к. 133-134,
т./ф.: (044) 238-24-69
www.parlament.org.ua
E-mail:
info@laboratory.kiev.ua

Головний редактор
Олекса Підлуцький

Редактор
Руслан Дейниченко

Літературний редактор
Наталія Артикуца

Оригінал-макет
Роман Марковець

Верстка
Тетяна Матвієнко

Наклад 15 000 прим.

Інтернет-версія
www.delukr.cec.eu.int
www.parlament.org.ua

This publication is pro-
duced with the financial
support from the
Delegation of the
European Commission to
Ukraine, Belarus and
Moldova.

«Євробюлетень»
видається за фінансової
підтримки
Представництва
Європейської Комісії в
Україні, Білорусі та
Молдові.

Використана інформація:
www.europa.eu.int,
«Інтерфакс-Україна»,
УНІАН

Видруковано з готового
оригіналу макету
Видавництво «Міленіум»
Свідоцтво ДК № 535
від 19.07.2001 р.

Прийнято нову Програму стимулювання
розвитку підприємництва в Європі 2

У рамках проекту ЄС почалося навчання
лікарів м. Хмельницького основам
сімейної медицини 4

Українські телеглядачі більше
знатимуть про Європейський Союз 5

ЄС та Microsoft не дійшли згоди 6

Технологія та наука в Європі:
ЄС витратив 2% ВВП на дослідження
та розвиток науки 7

Солідарність: як це в ЄС 9

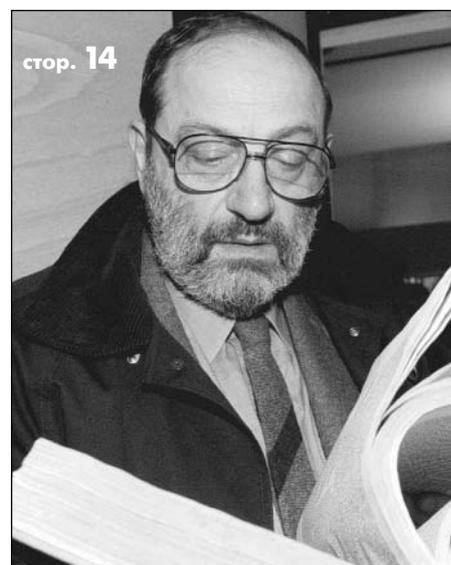
Європейський парламент стурбований
утисками преси в Україні 10

Умберто Еко: «В Америці політика –
це професія, а в Європі – право
й обов'язок» 14

Шенген: люксембурзьке село, яке стало
символом Європи без кордонів 16

Рухатися й жити в Європі стане
ще вільніше 18

КіноЄвропа: Проти стіни 19

Громадяни 12 країн Європи затвердять Конституцію ЄС на референдумі

Очікується, що близько половини країн-членів Європейського Союзу 25-ти проведуть референдуми з затвердження майбутньої Конституції ЄС. Про це йдеться у доповіді, оприлюдненій розташованим в Амстердамі Європейським інститутом ініціативи і референдуму. Чіткий намір до всенародних волевиявлень зафіксовано у 12 країнах – Іспанії, Португалії, Чехії, Словаччині, Латвії, Литві, Данії, Нідерландах, Люксембургу, Франції, Ірландії та Словенії. Поки що не визначилися Фінляндія, Польща, Угорщина, Греція, Італія, Естонія, Мальта, Кіпр та Австрія. Вносити питання на всенародне голосування поки що не збираються Німеччина, Бельгія, Швеція та Велика Британія. Інтерес до майбутнього затвердження Конституції ЄС на національних рівнях зріс останнім часом через оптимістичні перспективи поновлення переговорів щодо завершення роботи над нею. Тема Конституції буде, серед іншого, обговорюватися на наступному саміті ЄС, що пройде 25–26 березня в Брюсселі.

Фото на обкладинці: Прем'єр-міністр Данії Пол Нюруп Расмуссен (Poul Nyrup Rasmussen) та його дружина член Європарламенту Лоне Дюбк'яєр (Lone Dybkjaer) беруть участь у референдумі 28 вересня 2000 року щодо запровадження у Данії єдиної європейської валюти. Тоді більшість населення цієї країни висловилися проти заміни крони на євро. Данія має репутацію противника європейської інтеграції. В 1992 році громадяни країни на референдумі не підтримали Маастрихтські угоди. Всі рішення щодо європейської інтеграції приймаються у Данії з великими труднощами, проте керівництво країни заявило, що схвалення конституції Європи внесе на референдум.

Якість життя є основним пріоритетом для громадян розширеного ЄС

Хоч умови життя суттєво відрізняються у різних країнах Європи, цінності та пріоритети, що визначають якість життя, всюди практично однакові. Таким є основний висновок спільного дослідження Європейської Комісії та Європейської фундації з поліпшення умов проживання та праці. Європейці вважають, що гарна робота є найважливішим фактором нормального життя в Європі. А боротьбу з безробіттям вони вважають основним пріоритетом для поліпшення економічних та соціальних умов. «За допомогою цього дослідження ми вперше змогли проаналізувати соціальні умови у країнах ЄС та країнах-кандидатах на вступ. Ми побачили цікаву картину «соціальної Європи» на порозі розширення», – каже Марго Волштрот, комісар ЄС із соціальних питань та працевлаштування. У більшості євро-

пейців задоволення життям щільно пов'язане з рівнем прибутку та гарною роботою. Більшість населення країн ЄС погоджується, що перевагою гарної роботи є не тільки прибуток, а й соціальні контакти, підвищення самооцінки та покращення життєвого рівня. Ті ж, хто не мав постійного місця роботи протягом двох років, абсолютно не задоволені власним життям, сімейним життям та здоров'ям. Великий вплив на задоволення життям мають умови праці. Ті люди, що працюють понаднормово, мають нервову роботу, або таку, що вимагає значних фізичних чи психологічних зусиль, задоволені життям менше, ніж ті, що мають сприятливі умови праці. А соціальні контакти 20% європейців постраждали через роботу. Більше того, 61% людей, що мають психологічно складну роботу, 54% людей, що мають роботу, яка вима-

гає фізичних зусиль, та 49% людей, що мають дуже нервову роботу, зізналися в існуванні проблем в сім'ї та з друзями. Довготривале безробіття є основною причиною бідності, яка в свою чергу призводить до алкоголізму, наркоманії, хвороб та руйнування сімей. А зменшення соціальних витрат та пільг європейці вважають однією з основних причин погіршення життєвого рівня. Говорячи про гарне життя, громадяни ЄС виділяють три головних аспекти: «володіння» (прибуток та матеріальні цінності), «кохання» (відносини між людьми) та «існування» (освіта та психологічна рівновага). Для більшості європейців існує три основних фактори гарного життя: гарне здоров'я, пристойний прибуток та родина. Більше для щастя їм нічого не треба.

Прийнято нову Програму стимулювання розвитку підприємництва в Європі

2 березня набула чинності нова Програма розвитку підприємництва в Європі на цей рік.

Програма визначає кроки в п'яти стратегічних галузях. Основними пунктами програми є:

- пропагування підприємництва серед молоді;
- зменшення негативних наслідків невдалого підприємництва;
- надання підтримки жінкам та етнічним меншинам;
- полегшення податкового тиску та полегшення процедури продажу своєї справи.

Інформація про найкращі приклади запуску власної справи буде розповсюджена серед країн нового, розширеного, ЄС. Програма дасть можливість розкрити потенціал малого бізнесу в Європі. Занадто мало європейців розпочинають власну справу та занадто мало підприємств розвиваються та зростають. При цьому половина європейців воліла б працювати тільки на себе. Подолання цього парадоксу і є основною метою Програми.

Комісар ЄС з підприємництва Еркі Лііканен каже: «ЄС потребує більше підприємців для

збільшення нашої конкурентоспроможності. Для збільшення інноваційності, конкурентоспроможності та розвитку потрібно, щоб більше європейців розпочинали власну справу. І як тільки справу розпочато, потрібно створити сприятливі умови для її розвитку та зростання. Проте ЄС не може діяти самостійно. Потрібна допомога урядів країн, органів місцевого самоврядування та ділових організацій».

ЄС потрібно докласти зусиль для прищеплення європейцям підприємницької ініціативи. Згідно з дослідженням Євростату, тільки 4%

європейців започаткували власну справу за останні три роки. Цей показник в три рази нижчий, ніж у США. Також необхідно створити сприятливі умови для розвитку та розширення малих підприємств. На малому підприємстві в Європі працює в середньому 6 робітників. У той час у США на таких підприємствах працює приблизно 18 робітників.

Європейці розпочинають власну справу між 25 та 34 роками. Прогнозується зменшення кількості родинних підприємств, коли керування передається від батьків до дітей.

Фото: ЄС

Сьогодні в країнах Європейського Союзу понад 16 мільйонів безробітних. ЄС планує докласти зусиль для прищеплення європейцям підприємницької ініціативи

Більшість європейців задоволені умовами життя у своїх країнах

У цілому 79% європейців задоволені умовами життя у своїх країнах, однак висловлюють побоювання в зв'язку з економічними перспективами і щодо забезпечення зайнятості в 2004 році. Такі результати були отримані в результаті опитування населення 15 держав-членів ЄС, проведеного статистичним бюро Євробахрометр.

Було опитано понад 16 тисяч європейців. Відповідно до результатів дослідження 42% респондентів назвали головною проблемою для Європи безробіття, 28% – злочинність, 27% – економічну ситуацію.

На запитання, як вони оцінюють – позитивно або негативно – роль ЄС, 49% опитаних заявили, що ця організація відіграє велику роль у боротьбі з тероризмом (протилежної думки дотримуються 18% респондентів). Ще 46% висловили задоволення зовнішньою політикою, що проводиться в рамках ЄС (16% з такою думкою не згодні); 44% позитивно оцінили єдину політику в сфері оборони (16% дотримуються протилежної думки).

Фото: ЄС

Серед переваг, що дає участь у ЄС, 49% учасників опитування назвали можливість вільного пересування, навчання і роботи. Ще 48% респондентів вважають перевагою перехід на єдину валюту – євро.

Створення ЄС підтримали 53% опитаних європейців, іншу

думку висловили 26%. Кількість «евроскептиків» помітно вище у Великобританії й у трьох країнах Північної Європи. У цілому по ЄС тільки 31% респондентів заявили, що довіряють урядам своїх країн. При цьому 41% довіряють інститутам ЄС, ще 48% – ООН. У підтримку розширення

ЄС висловилися 47% учасників опитування.

Те, що національні ЗМІ не надають достатнього обсягу інформації з питань, пов'язаних із процесом європейської інтеграції, відзначили 37% респондентів.

Неофіційна зустріч «розширеної» Європейської Комісії

Перші збори Європейської Комісії у тому вигляді, якого вона набуває після 1 травня і в якому працюватиме до кінця жовтня, відбулися у Брюсселі. Тобто, присутніми були не 20, як тепер, а 30 комісарів. Неофіційна розмова точилася головним чином довкола широко обговорюваної останнім часом проблеми обмеження доступу громадян нових країн членів на ринки праці членів нинішніх. Комісари з держав-вступників наголосили на безпідставності побоювань «старих» членів ЄС і висловили сподівання, що ЄС «уникне драматизації ситуації».

<http://www.euractiv.com>

Два союзи: чим вони відрізняться

Порівняно з нинішнім Європейським Союзом 15-ти, майбутній ЄС 25-ти матиме на 20% більше населення, на 5% більший сукупний ВВП, на 1% вищий рівень безробіття (9%) й такий само, як минулого року, 2% рівень інфляції. Такі, зокрема, цифри містить проведене Євростатом дослідження з метою визначити, яких змін можуть зазнати ключові показники ЄС після 1 травня. Його результати також засвідчують, що після розширення дещо знизиться середньосоюзна часова оплата праці (з 22,21 євро

до 19,09), так само і відсоток населення вікової категорії 25-64 роки, що мають вищу освіту (21,8% зараз – 20,4% для ЄС 25-ти). Щодо торгівлі, то автомобілі, медпрепарати та телефонне обладнання залишаться головними статтями експорту ЄС після його розширення, а самі громадяни розширеного ЄС витратять більше грошей на їжу, безалкогольні та алкогольні напої, тютюн, домогосподарство, і менше – на транспорт, відпочинок, культуру, одяг і меблі.

У рамках проекту ЄС почалося навчання лікарів м. Хмельницького основам сімейної медицини

Після обговорення та затвердження наприкінці січня цього року остаточного варіанту моделі первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) проект ЄС «Профілактичні та первинні заходи охорони здоров'я України, Києва та ряду областей» приступив до першого етапу її впровадження, а саме навчання медичного персоналу з м. Хмельницький. До навчання залучаються лікарі, які пройшли спеціалізацію з сімейної медицини (СМ), або знаходяться в процесі перепідготовки. Всього візьмуть участь у навчанні 20 сімейних лікарів. Протягом травня-вересня аналогічний курс пройдуть також 24 сімейних лікарів з Михайлівського району, Запорізької області та 44 – із Сакського району, АР Крим.

Оскільки до реалізації проекту залучено регіони, де сімейна медицина уже широко запроваджена і ті, де вона тільки зароджується, відповідно відібрано й кількість лікарів для навчання і кількість амбулаторій. Так, у м. Хмельницькому, де вже є сімейні лікарі і де відпрацьовується міський варіант моделі, залучено 5 амбулаторій сімейної медицини; у Михайлівському районі Запорізької області, повністю охопленому СМ, залучено 13 сімейних амбулаторій; і 12 сільських амбулаторій буде реорганізовано в амбулаторії сімейного типу в Сакському районі, АР Крим, де сімейна медицина тільки починає впроваджуватися.

Мета навчального курсу – поглибити знання та навички вже підготовлених сімейних лікарів щодо розуміння завдань, які стоять перед первинною медико-санітарною допомогою та сімейною медициною, узгодити їхнє розуміння з тією роллю, яку вони повинні відігравати в системі охорони здоров'я, допомогти їм зрозуміти розбіжності між вузь-

коспеціалізованою та первинною медико-санітарною допомогою. Різниця полягає у цілісному підході до лікування, застосуванні методів консультування, розширенні послуг і, найголовніше, – пропагуванні здорового способу життя та профілактиці захворювань. Отримані знання спонукатимуть лікарів до створення відповідних мотивацій та самоосвіти. Варто зазначити, що вартість подібного тижневого курсу навчання у Великобританії обходиться сімейному лікарю в 500 фунтів стерлінгів.

Вибір тем для навчання ґрунтувався на основі даних, отриманих у результаті опитування, проведеного серед медичних працівників у пілотних регіонах наприкінці минулого року. Анкети свідчать, що сімейним лікарям бракує додаткових практичних навичок із багатьох тем вузької спеціалізації охорони здоров'я, вони мало зацікавлені в знаннях і навичках щодо пропагування здорового способу життя та профілактики захворювань, що є найбільш важливим для лікаря первинної медико-санітарної допомоги. Протягом навчання пе-

редбачається також ознайомитися з думкою сімейних лікарів щодо визначення послуг ПМСД у пілотних регіонах.

Проводитимуть практичне навчання викладачі – представники проекту ЄС, які мають особистий досвід практики сімейного лікаря і продовжують займатися цією темою.

Контактна інформація:

Любов Батіг,
тел/факс: 235-6042, 246-5986,
e-mail: LB@cii.kiev.ua

Фото: ЄС

Шановні журналісти,

1 травня нинішнього року розширений Європейський Союз стане великим і потужним сусідом України: з загальним населенням понад 450 млн. чоловік, площею близько 4 млн. квадратних кілометрів, високим рівнем життя й суспільствами, побудованими на засадах демократії. Тема ЄС стає дедалі актуальнішою для висвітлення її українськими мас-медіа. Допомогти в цьому висвітленні покликаний електронний інформаційний бюлетень «Вісник Євросоюзу», який розповсюджується двічі на місяць. Використання матеріалів бюлетеня є вільним. Сподіваємося, що вони будуть цікавими для Ваших глядачів, читачів та слухачів.

Проект здійснюється Академією української преси на замовлення Представництва Європейської Комісії в Україні, Молдові та Білорусі.

Українські телеглядачі більше знатимуть про Європейський Союз

У лютому вийшли в ефір перші випуски програми Представництва Європейської Комісії в Україні «*WWW.Європа.Life*». Це частина телевізійного проекту, спрямованого на інформування українського глядача про його нового сусіда – Європейський Союз.

«*WWW.Європа.Life*» – це серія аналітичних ТВ-журналів, які розповідають про найактуальніші в Європі теми – те, що впливає на життя європейців сьогодні чи позначиться на ньому завтра, про що пишуть мас-медіа, що обговорює громадськість.

З тележурналу «*WWW.Європа.Life*» ви дізнаєтесь:

...скільки коштує Європі комп'ютерний спам і як від нього захиститися в Україні;

...що Слiтвариство запроваджує єдиний ордер на арешт – тепер знайти і покарати злочинця в Європі значно простіше;

...що з 1 січня 2005 року авіаперевізники будуть сплачувати пасажиром компенсацію за затримки рейсів;

...про те, що вже нині європейці будують «розумні авто», які здатні зберегти життя водієві, навіть коли він задрімає за кермом;

...які переваги отримують українські підприємства, запроваджуючи європейську систему управління довкіллям;

Проект «Посилення ролі недержавного сектору в соціальній роботі на рівні територіальних громад» почав діяти на Херсонщині

Останніми роками в Україні простежується тенденція розширення практичної соціальної роботи серед жінок, молоді та дітей. Однак державний сектор не в змозі охопити весь спектр вирішення нагальних соціальних проблем цих категорій населення. На часі – зростання недержавної частки соціальної роботи в громадах, особливо в сільській місцевості, де досі практична підготовка активістів громадських організацій перебувала на вкрай низькому рівні.

Провідна ідея проекту – розширення можливостей громад сільської місцевості Херсонщини в подоланні соціальних проблем жінок, молоді та дітей у наданні їм соціальних послуг за новітніми технологіями через створення сприятливих умов ділового партнерства в територіальних громадах.

Виконавці проекту – досвідчені партнерські організації Херсонщини: обласний центр «Успішна жінка», обласний осередок Ліги соціальних працівників України та молодіжна організація «Нова генерація».

У березні 2004 року в області буде проведено ґрунтовне дослідження стану надання соціальних послуг на рівні громад. У трьох

...як європейці ставляться до свого здоров'я та які медичні препарати України мають «знак якості ЄС» і скільки вони коштують;

...що скоро в Україні вимірюватимуть газ точніше, ніж в Німеччині: в Боярці побудовано метрологічний центр, яким користуватиметься вся Європа;

та про багато інших цікавих фактів.

Тільки в цій програмі ви зможете побачити іберійську рись та ібіса – рідкісні види, збережені завдяки зусиллям європейців. І дізнатися про східноєвропейські курорти, що скоро стануть конкурентами Альп і Лазурного Берега.

Автори представляють українському глядачеві кожну з 10 країн Центральної та Східної Європи, що 1 травня приєднаються до ЄС. Пояснюють, чому євро дорожчий за долар і в якій валюті українцям краще заощаджувати свої гроші. Розповідають про папір із водоростей, що допомагає врятувати Венецію...

Щосуботи в ранковому ефірі СТБ дивіться програму «*WWW.Європа.Life*»

За додатковою інформацією прохання звертатися до координатора програм преси та інформації Представництва ЄК пані Вікторії Давидової (тел. 462 0010; email: Victoria.davydova@cec.eu.int)

пілотних громадах (місто обласного значення, райцентр та сільський район) визначаться пріоритети соціальних потреб, створяться ініціативні групи, до яких увійдуть не лише офіційно зареєстровані, а й неформальні громадські об'єднання, які разом із органами влади та депутатським активом наватимуть соціальні послуги жінкам, молоді та дітям.

Серед основних заходів проекту – розробка типових місцевих підзаконних актів щодо механізмів соціального партнерства, створення трьох локальних інформаційно-ресурсних центрів у територіальних громадах, навчальна програма для активістів неурядових організацій через проведення низки тренінгів та консультацій.

Проект «Посилення ролі недержавного сектору в соціальній роботі на рівні територіальних громад» здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах програми мікрогрантів Представництва Європейської Комісії в Україні та за технічної підтримки проекту EuropeAid «Розвиток громадянського суспільства в м. Києві та обра-них регіонах».

Трьома реченнями

ФАХІВЦІ соціологічної служби Центру Разумкова кажуть, що майже 60% опитаних упевнені в необхідності вступу України до Європейського Союзу. Максимальним рівнем підтримки ідея євроінтеграції користується на заході України — 69,5%; найбільше ж противників на сході — 26,4%. Молоді люди у віці до 29 років переважно за Європу (понад 70 відсотків), серед людей старше 60 років, підтримують рух на Захід лише 47% опитаних.

За ПІДСУМКАМИ засідання українсько-французької міждержавної комісії з питань економічного співробітництва французька Alcatel і «Велтон. Телеком» (Харків) підписали контракт, що передбачає розвиток співробітництва у телекомунікаційній галузі. За статистичними даними, обсяги французьких інвестицій в Україну на 01.10.2003 становили \$53,8 млн., або 0,9% від загально-го обсягу інвестицій в економіку України. 2003 року Франція посіла 6-те місце серед країн Європи і 14-те серед країн світу за обсягами торгівлі товарами з Україною.

У КВІТНІ-ТРАВНІ в семи містах України відбудеться всеукраїнський тур «Європейська весна», організований представництвом Європейської Комісії в Україні та Європейським рухом в Україні. Мета проекту — проінформувати українських громадян про Європейський Союз і нові перспективи для України у зв'язку з розширенням ЄС у травні 2004 року, надати всебічну інформацію з цієї тематики і ознайомитися з громадською думкою про об'єднувальні процеси в Європі. У програмі «Європейської весни» — зустрічі учасників туру з місцевою владою, журналістами, студентською молоддю, викладачами і громадськістю, а також проведення громадських акцій на вулицях міст, демонстрація документальних фільмів, відкриття інформаційного пункту, створення колективної картини «Мій погляд на Європу».

Прогрес в імplementації рішень Кіотського протоколу в ЄС

Згідно з Кіотським протоколом, ЄС зобов'язався зменшити викиди в атмосферу газів, що створюють парниковий ефект, на 8% протягом 2008-2012 рр. Ці зобов'язання поділені між країнами ЄС, в залежності від індивідуальних показників кожної країни. 31 травня 2002 року всі країни ЄС ратифікували Кіотський протокол. Економічний аналіз Кіотського протоколу та його наслідків для економіки ЄС показує, що точний розмір витрат на виконання пунктів цього протоколу підрахувати важко, адже витрати можуть залежати від цілої низки факторів. ЄС доведеться витратити 3,7 млрд. євро щороку в період 2008-2012 рр. Десять країн, що збираються приєднатися до ЄС, також ратифікували Кіотський протокол та мають власні зобов'язання (зменшення викидів на 6-8%). Таке

зменшення викидів є реальним, адже протягом 1990-2000 рр. викиди в атмосферу було зменшено на 3,3%. Значний внесок у зменшення викидів зробили Німеччина (на 18,3%, в основному за рахунок реструктуризації підприємств у Східній Німеччині), Великобританія (на 12%, в основному за рахунок переходу від вугілля до природного газу) та Люксембург (на 44,2%, в основному за рахунок реструктуризації металургійної галузі). Якщо ж аналізувати зменшення викидів за секторами, то з 1990 року викиди значно зменшилися у галузях виробництва, енергетичному секторі (виробництво тепла та електроенергії) та від побутового сектору. А от викиди CO₂ від транспорту протягом 1990-2000 рр. зросли на 18%. Ці цифри показують, скільки ще зусиль повинен докласти ЄС та кожен член окремо,

Запровадження безплатних автобусних маршрутів у Люксембурзі намагаються обмежити використання приватних автомобілів

аби виконати зобов'язання за Кіотським протоколом. Прогнозується значний розвиток виробництва засобів і технологій для зменшення шкідливих викидів в атмосферу.

Удосконалено антидемпінгову процедуру

Антидемпінгова процедура в Європейському Союзі стане більш прозорою, ефективною та прогнозованою — на це націлені запропоновані Європейською Комісією й підтримані країнами-членами зміни у відповідному законодавстві ЄС. Спрощено порядок ухвалення рішення про запровадження антидемпінгових заходів Радою ЄС, встановлено жорсткі часові рамки для проведення антидемпінгових розслідувань або ж перегляду процедури, що вже триває тощо. «Більша прозорість, прогнозованість та краще застосування — це ті цілі, які ми переслідуюмо, запроваджуючи ці зміни, — заявив Комісар із питань торгівлі Паскаль Ламі. — Таким чином ми відгукуємося на вимоги компаній ЄС, які страждають від нечесної торгівельної практики, а також на питання, що їх підіймають експортери з третіх країн». Зокрема, відтепер запропоновані Європейською Комісією антидемпінгові заходи вважатимуться схваленими Радою, якщо вона не відхилить їх протягом місяця більшістю голосів — тоді як раніше потрібно було схвалення пропозиції тією ж самою більшістю.

<http://www.europa.eu.int/rapid/start>

Легальним іммігрантам в Європейському Союзі раді

Надзвичайну толерантність громадян країн ЄС щодо імміграції засвідчило проведене Євробарометром опитування: 66% вважають, що легальні іммігранти повинні мати рівні з ними права! Причому ця ідея була підтримана більшістю в кожній державі, а найгостиннішими виявилися іспанці (86%) та португальці (81%). Водночас дослідження громадської думки засвідчило, що нелегальних іммігрантів у ЄС бачити не бажають: 80% людей виступають за зміцнення контролю за в'їздом до ЄС громадян країн, які не є членами союзу. Ініційоване Європейською Комісією опитування було проведене у зв'язку з триваючим процесом пошуку компромісу між державами-членами щодо ухвалення спільної політики в області імміграції та політичного притулку. Дослідження, крім всього іншого, довело підтримку громадянами саме спільних дій у рамках ЄС: 85% опитаних підтримали встановлення однакових правил для надання притулку, 70% вважають, що повинна бути навіть спільна процедура подання прохань про притулок. Очікується, що члени ЄС дійдуть згоди щодо цих питань до кінця наступного місяця.

http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/index.htm

ЄС та Microsoft не дійшли згоди

Європейська комісія та виробник програмного забезпечення Microsoft не змогли досягти компромісу в антимонопольній суперечці. Компанії Біла Гейтса загрожує великий штраф і запровадження санкцій на європейському ринку. Як повідомив високопоставлений чиновник Європейського Союзу, найближчим часом ЄС оштрафує компанію на багатомільйонну суму. «Я хочу повідомити, що досягти домовленості із Microsoft не вдалося», — заявив комісар ЄС із антимонопольної політики Маріо Монті. Незважаючи на те, що в минулому Європі вдалося досягти прогресу

у вирішенні антимонопольних суперечок із комп'ютерним велетнем, цього разу Комісія не змогла змусити Microsoft вести свій бізнес за правилами чесної конкуренції. Тому члени Європейської Комісії вирішили, що санкції проти компанії Біла Гейтса будуть найкращим вирішенням для споживачів та інших учасників ринку. ЄС визнала Microsoft винним у незаконному використанні домінуючого становища операційної системи Windows. Зокрема, включивши до складу цієї операційної системи музичний та відеоплеєри, компанія-виробник поставила у програшну позицію

конкурентів. Крім того, Microsoft звинувачують у тому, що вона свідомо перешкоджає використанню технологій, які дозволяють адаптувати програмне забезпечення інших виробників до своєї операційної системи. Згідно з планом, який склала Європейська Комісія, Microsoft пропонували поділитися зі своїми конкурентами вихідними кодами Windows і випустити її нову скорочену версію. Однак сторонам не вдалося досягти компромісу. Такі ж проблеми компанія має і в Японії. Там проти комп'ютерної монополії почали розслідування.

Технологія та наука в Європі: ЄС витратив 2% ВВП на дослідження та розвиток науки

2⁰⁰⁰ року було проголошено, що до 2010 року ЄС повинен мати найбільш конкурентноспроможну та наукомістку економіку в світі. А вже на сесії Ради в Барселоні 2002 року було визначено більш конкретні та вузькі цілі. Було узгоджено, що до 2010 року члени ЄС повинні витратити не менше 3% ВВП на дослідження.

2002 року витрати на дослідження склали 1,99% від ВВП, у той час як в Америці та Японії ці цифри значно більші. Японія виділяє 2,98%, а США — 2,80%. Найбільшу частку ВВП на дослідження та науку витратили Швеція (4,29%) та Фінляндія (3,29%). А найнижчі показники було зареєстровано у Греції (0,67%), Португалії (0,84%) та Іспанії (0,96%).

Більшу частину досліджень було проведено в Німеччині (52 млрд. євро), Франції (33 млрд. євро) та Великобританії (30 млрд. євро). На ці три країни припало більше двох третин усіх витрат ЄС на дослідження.

Світовим лідером з експорту високотехнологічних товарів залишаються Сполучені Штати Америки з показником 234 млрд. євро за 2001 рік. На другому місці знаходиться ЄС з показником 196 млрд. євро. На третьому місці — Японія (111 млрд. євро). Частка високотехнологічних товарів від загального експорту у США склала 29%, а у ЄС — 20%. Список високотехнологічних товарів включає в себе вироби аерокосмічної галузі, комп'ютерні товари, офісну апаратуру, галузь

Фото: ЄС

електроніки та телекомунікацій, фармацевтичну та приладобудівну галузі.

Тож ЄС поставив дуже нелегку мету — наздогнати та перегнати США. Але заплановане розши-

рення ЄС може перешкодити швидкому досягненню цієї мети, адже країни-претенденти ще не мають нині високого технологічного потенціалу.

У результаті проведеної під керівництвом Європолу операції «Одісей» ліквідовано декілька злочинних груп, які поширювали дитячу порнографію мережею Інтернет. Поліцейські з десяти країн одночасно провели майже сорок обшуків. Під час операції вилучено велику кількість обладнання, яке використовувалося для виготовлення та поширення порнографії. Мережу виявили через так звані дошки оголошень в Інтернеті, за допомогою яких кримінальні групи розповсюджують відео- та фотоматеріали. Європол

забезпечив слідчих складним технічним обладнанням, що й дозволило встановити та викрити осіб, які займалися цією протиза-

Під керівництвом Європолу ліквідовано міжнародну мережу розтління неповнолітніх

конною діяльністю. Заступник директора Європолу Маріано Сіманкас, який очолює

Підрозділ із розслідування особливо тяжких злочинів, заявив, що операція «Одісей» стала продовженням успішних спроб боротьби із дитячою порнографією. Нинішня акція була спрямована проти великої, добре організованої та законспірованої злочинної мережі. «Але завдяки міжнародній співпраці, порушники закону отримають належне покарання», — сказав пан Сіманкас. В операції «Одісей» були задіяні правоохоронці Бельгії, Німеччини, Нідерландів, Норвегії, Іспанії, Швеції, Великої Британії та інших країн.

Міжнародний жіночий день: 2004 рік обіцяє збільшити роль жінки в ЄС

Для відзначення Міжнародного жіночого дня 8 березня 2004 року Європейська Комісія планує продовжити традицію, започатковану чотири роки тому, та провести конференцію, на якій буде досліджена роль жінок у політичному житті країн ЄС. Цього року конференція повинна бути особливо актуальною в зв'язку з історичним розширенням ЄС та проведенням парламентських виборів у більшості країн Союзу. Конференцію відкриють голова Європейської Комісії Романо Проді та комісар Марго Вол-

штром. Учасники конференції матимуть можливість заслухати промови таких відомих жінок-політиків, як Ане Ергма, спікера естонського парламенту, Анне ван Ланкер, члена Європейського парламенту, сенатора Сабріну де Бетюн з бельгійського парламенту. Єврокомісар Лііканен буде опікуватись делегатами від організацій, що об'єднують жінок-підприємців ЄС. Особливою темою конференції стануть заходи щодо заохочення жінок із країн ЄС відкривати власну справу. Що ж стосується участі жінок

у політиці, то комісар ЄС із соціальних питань та працевлаштування Марго Волштром наголосила: «Ми будемо намагатися робити все, щоб кількість жінок у наступному складі Європейського парламенту складала більше ніж 33%. Ми проводили круглі столи та інформаційні кампанії в багатьох країнах ЄС. Ми намагаємось заохотити якомога більше жінок висувати свої кандидатури на виборах до Європейського парламенту».

Європейська Комісія допоможе жертвам землетрусу в Марокко

Європейська комісія постановила виділити 500 000 євро для негайної гуманітарної допомоги жертвам землетрусу в Марокко. Іспанський Червоний Хрест уже почав роздачу гуманітарних наборів постраждалим від лиха сім'ям. Більше того, координаційна комісія з громадського захисту вже виїхала до Марокко. Її завданням буде забезпечення максимальної ефективності рятувальних операцій та координація дій рятувальних загонів із країн ЄС.

Пол Нільсон, Європейський Комісар з питань гуманітарної допомоги висловив співчуття

жертвам «цієї жахливої трагедії». Він також сказав: «Менш ніж тиждень тому я бачив жахливі наслідки землетрусу на власні очі. Ми повинні зробити все, аби забезпечити негайну допомогу та попередити жертви у майбутньому».

Землетрус стався 24 лютого рано вранці о 2:27 за місцевим часом. Постраждала північна частина Марокко, особливо місто Аль Хосейма. За попередніми даними, загинуло 500 людей та декілька тисяч було поранено. На місці землетрусу працюють пошукові та рятувни команди з країн ЄС.

Фото: ЄС

Ірак: Європейська Комісія називає основні пріоритети у допомозі на 2004 рік

4 березня 2004 року Європейська Комісія затвердила програму реконструкції повоєнного Іраку. Основними пріоритетами є: відбудова та спорудження комунальних служб, працевлаштування населення та подолання бідності, зміцнення керування, створення громадянського суспільства та захист прав людини. З 200 мільйонів євро, які Європейська Комісія пообіцяла на Мадридській конференції для допомоги Іраку, 160 мільйонів планують витратити цього року.

Кріс Паттен, Європейський Комісар із зовнішньої політики зазначив: «У 2004 році нашим основним завданням є впевнитись у

тому, щоб переваги зміни влади в Іраку були помітні у всіх його регіонах. Наше завдання — допомогти місцевій владі виправдати сподівання простих громадян на покращення життєвого рівня. Європейська Комісія бере безпосередню участь у відновленні Іраку, тому ми повинні виконати наші обіцянки настільки швидко, наскільки дозволить ситуація з безпекою в цій країні».

Тож основними пріоритетами є:

- **Відбудова комунальних служб.** Після війни в Іраці значно збільшилась смертність серед дітей і матерів. Хвороби дуже швидко розповсюджуються, а

медична допомога надається невчасно та нерівномірно. В Іраку були проблеми з водопостачанням і каналізацією. Освіта мало фінансується й існує проблема з освітою для дівчат. Тож відновлення цих важливих для життя галузей є основним пріоритетом Європейської Комісії.

- **Покращення рівня життя.** Ірак зіткнувся з проблемою тотального безробіття. Це може ускладнити роботу місцевої адміністрації. Тому Європейська Комісія має намір вжити низку заходів щодо миттєвого працевлаштування у всіх регіонах Іраку. Також буде забезпечена можливість отримувати нормальну заробітну платню за рахунок розвитку приватного та сільськогосподарського секторів. Буде створена система соціального забезпечення.
- **Зміцнення системи влади і забезпечення верховенства закону.** Європейська Комісія має намір залучити Світовий банк та ООН для допомоги у проведенні демократичних виборів, зміни законодавства, створення громадянського суспільства й вільної преси, для підвищення професійного рівня центральної та місцевих адміністрацій Іраку.

ЦИТАТА

«Іракська криза похитнула стосунки ЄС із Сполученими Штатами. Багато хто передрікав, що ця проблема назавжди роз'єднає нас. Але минув рік і я щасливий, що ці похмурі прогнози не справдилися.»

Романо Проді (Romano Prodi)

Президент Європейської Комісії. З виступу «Роль Європейського Союзу після розширення» (3 березня 2004 р., Брюссель)

Фото: ЄС

Європейська Комісія підтримає розвиток демократії та прав людини в усьому світі

На 2004 рік Європейська Комісія виділяє 96,35 мільйони євро для програми Європейська ініціатива за демократію та права людини (ЄДПЛ). ЄДПЛ була створена 1994 року. З того часу близько 100 мільйонів євро було витрачено на підтримку і захист прав людини, демократизацію та запобігання конфліктам. За декілька останніх років покращилась співпраця й активізувались процеси імплементації законів, спрямованих на захист демократії та прав людини, що дало змогу досягти значних результатів у цих галузях.

ЄДПЛ визначила основні пріоритети на 2004 рік:

- Підтримка демократії, правильного керування та верховенства закону. Діяльність буде спрямована на надання можливості громадським організаціям брати участь у процесах, покликаних захищати і розвивати права людини.
- Запобігання тортурам і реабілітація постраждалих від тортур. Цей напрям буде включати в себе розробку Протоколу ООН про заборону тортур та залучення якомога більшої кількості країн до його підписання. Що стосується людей, які перенесли тортури, то ЄДПЛ планує відкрити центри психологічної, медичної реабілітації та центри соціального захисту. Для цього Європейська ініціатива за демократію та права людини планує почати підготовку професіо-

налів і волонтерів, відкрити благодійні фонди та налагодити співпрацю з міністерствами охорони здоров'я країн-учасниць.

- Боротьба за скасування смертної кари. ЄДПЛ планує почати велику інформаційну кампанію проти смертної кари, особливо в країнах, які не мають наміру скасувати її. Також ЄДПЛ має на меті підтримати країни, що вже відмовились від смертної кари. До списку країн, з якими ЄДПЛ планує вести діалог, входять Росія, Україна, Китай, Ірак, Туніс, Пакистан, Камбоджа, Ангола, Нігерія, Ефіопія, Індонезія, Туреччина.

Організація збирається приділити велику увагу якості проектів: їх підготовці, плануванню, дизайну, спрощенню процедур, моніторингу й оцінці та виготовленню якісних посібників і довідників. Свою діяльність Європейська ініціатива за демократію та права людини здійснює в основному через громадські організації. Тому не обов'язково, щоб проекти отримали попередню згоду місцевої влади. Це означає, що Європейська ініціатива за демократію та права людини має можливість вести свою діяльність у будь-якій країні, незалежно від того, подобається це владі чи ні. Це надає організації величезну перевагу порівняно з іншими проектами такої спрямованості.

З 2001 року Європейська Комісія розробляє 380 таких проектів на загальну суму 380 мільйонів євро.

Солідарність: як це в Європейському Союзі

Європейська Комісія запропонувала виділити 21 млн. 917 тисяч євро з Фонду солідарності Європейського Союзу на допомогу Мальті, Франції та Іспанії, що серйозно постраждали минулого року від стихійних лих. Зокрема, на Мальті на понад 30 млн. євро нарobili у вересні шкоди шторми й повені, від води таки постраждав у грудні південь Франції (785 млн. євро збитків), а в Іспанії в серпні на 53 млн. «погуляли» лісові пожежі. «Пропозиції Європейської Комісії засвідчують солідарність Європейського Союзу з цими регіонами і допоможуть відновити інфраструктуру й відшкодувати кошти, витрачені на надзвичайні заходи»,— вважає комісар Майкл Барньє, який відповідає за регіональну політику та Фонд солідарності. «Я закликаю Раду і Європейський парламент схвалити ці пропозиції, щоб кошти якомога швидше дісталися регіонів»,— заявила комісар із питань бюджету Міхаела Шрейєр. Фонд солідарності Європейського Союзу було створено після руйнівної повені, що сталася у Центральній Європі в серпні 2002 року. Кошти фонду можуть бути надані, якщо завдана стихією шкода обчислюється щонайменше 3 млн. євро або ж перевищує 0,6% від валового внутрішнього продукту країни, яка постраждала.

http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm

Туреччині вказують на політичні критерії членства

Починати чи не починати переговори про вступ до ЄС Туреччині країни-члени повинні вирішити, беручи до уваги насамперед виконання цією державою політичних критеріїв членства, а не лише прийняття нею реформістських законів. Таку рекомендацію містить ухвалена Комітетом у закордонних справах Європейського парламенту доповідь. Європейську Комісію, яка у жовтні повинна представити свій звіт щодо готов-

ності Туреччини до початку переговорів про вступ, також закликало пильно відстежувати дотримання Анкарою принципу верховенства права та інших засад демократії. Європарламентарії, зокрема, вказують на все ще значний вплив турецької армійської верхівки у сферах політики, бізнесу, культури й освіти, практикування тортур і жорстокого ставлення з боку правоохоронних органів, залякування правозахисників, дис-

кримінацію релігійних меншин, недостатню свободу професійних спілок, випадки кримінального переслідування деяких політичних партій. Туреччину також закликали без жодних зволікань виконувати рішення Європейського суду з прав людини. http://www.europarl.eu.int/meetdocs/committees/afet/default_en.htm

Комітет парламентського співробітництва Україна – ЄС стурбований утисками преси в Україні

Комітет парламентського співробітництва Україна-ЄС висловив стурбованість вилученням радіо «Свобода» з ефіру FM та рішенням про закриття газети «Сільські вісті». Про це сказано в заяві комітету, прийнятій за підсумками сьомого засідання 16-17 лютого в Брюсселі. Комітет, що його очолюють европарламентарій Ян-Марінус Вірсма та депутат Верховної Ради України Борис Тарасюк, підтримав прагнення Києва брати більшу участь у роботі європейських інституцій і водночас вказав на недоліки, які Україні слід виправити. Так, депутати Європейського пар-

ламенту і Верховної Ради зауважили, що при нинішній політичній ситуації «пропозиції щодо конституційних змін матимуть несприятливий вплив на довіру виборців до демократії в Україні, особливо в рік виборів». Комітет підкреслив, що президентські вибори мусять бути вільними і чесними – йдеться про організацію передвиборчої кампанії та її висвітлення у мас-медіа. Депутати знову вказали на те, наскільки важливою є наявність плюралістичних і незалежних засобів масової інформації, і висловили серйозне занепокоєння подіями навколо радіо «Свобода» та

газети «Сільські вісті» (засідання відбувалося ще до закриття радіо «Континент» – прим. ред.) Комітет також висловив занепокоєння щодо «сумнівних дій, ужитих Президентом України щодо належним чином обраного мера Мукачевого». Депутати підтримали дії української влади щодо покращення умов для капіталовкладення в Україну, однак зауважили, що для створення сприятливого інвестиційного клімату для потенційних інвесторів країна має докласти ще значних зусиль.

«...Відносини між ЄС та Україною залежать від конкретних дій державних органів влади...»

Головуюча в ЄС Ірландія розповсюдила від імені Союзу заяву щодо ситуації з засобами масової інформації та демократичними стандартами в Україні. «ЄС висловлює жаль з того приводу, що низка подій або ж заходів торкнулися незалежних медіа у час наближення жовтневих президентських виборів, коли інформація з різних джерел, незалежність і різноманіття ЗМІ ніколи ще не були настільки важливими для українського народу, адже він має зробити свій демократичний вибір», – йдеться, зокрема, в документі. У заяві згадано припинення мовлення радіо «Свобода», закриття радіо «Континент», а також проблеми, що їх має «5 канал». «Союз також із стурбованістю відзначає значне підвищення адміністративних переслідувань з боку Державної податкової адміністрації, вибірково проти незалежних журналістів і проти компаній, які є або вважаються прихильниками опозиції, – йдеться далі в документі. – Та вибіркковість, з якою проводяться фіскальні перевірки та розслідування, викликає запитання щодо їхньої прихованої мотивації. Свобода медіа й нейтральність державних органів є суттєвими передумовами чесних і вільних виборів. Міцні відносини між ЄС та Україною залежать від конкретних дій державних органів влади з підтримки та поширення європейських цінностей і стандартів, серед яких вільні й чесні вибори є найголовнішими. Верховенство права, незалежність судочинства, свобода ЗМІ та захист журналістів є показниками відданості цьому всьому державного апарату».

<http://ue.eu.int/pressdata/en/cfsp/79473.pdf>

Європейський парламент нагадує: справжнє партнерство можливе тоді, коли обидві сторони поділяють спільні цінності

Європейський парламент закликав Європейську Комісію активізувати програми EuropeAid, спрямовані на розвиток демократії в Україні і зміцнити таким чином громадянське суспільство та незалежність медіа, підтримати консолідацію демократичних інституцій. Крім того, в ухваленій парламентаріями резолюції Європейську Комісію та Раду ЄС закликано пильно стежити за ситуацією в Україні, перебігом президентської кампанії й активно співпрацювати в цьому з ОБСЄ та Радою Європи. Більше закликів, однак, документ містить до української влади. «...Справжнє й об'єктивне партнерство може розвиватися лише на основі поділу спільних цінностей, особливо що стосується демократії, верховенства права і поваги до людських і громадянських прав», – йдеться в резолюції. Окрім іншого, Європейський парламент закликав уряд України «...поважати свободу висловлювань і вживати постійні та ефективні заходи, аби запобігати втручанням у діяльність вільних і незалежних медіа, карати деспотичні адміністративні та юридичні дії проти телестанцій та інших засобів масової інформації, агресію і порушення проти журналістів». В ухваленій Європейським парламентом резолюції висловлено стурбованість у зв'язку з закриттям газети «Сільські вісті», припиненням мовлення радіо «Свобода», проблемами «5 каналу», йдеться і про інші цілком конкретні речі.

http://www.europarl.eu.int/plenary/default_en.htm

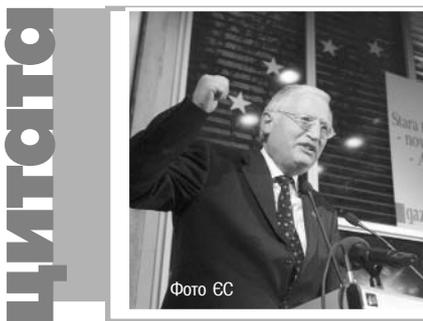

Фото ЄС

«Євросоюз готовий іти далеко в поглибленні відносин з Києвом, однак Україна має продовжувати політичні й економічні реформи, наближувати законодавство до європейських стандартів... Міжнародна спільнота і відповідні організації уважно спостерігатимуть за дотриманням демократичних принципів упродовж президентської кампанії цього року. В цьому контексті обставини недавніх дебатів щодо реформи Конституції викликають стурбованість».

Гюнтер Ферхойген (Gunter Verbeugen),
Комісар ЄС з питань розширення. З виступу на конференції
«Розширений Євросоюз і Україна», (13 лютого 2004 р., Брюссель).

Україна шукає своє місце в Європі

Понад 200 учасників із 20 країн світу зустрілися в Києві 21 лютого для обговорення ролі й місця України у Європі та світі. Конференцію «Україна в Європі та світі» організовано десятима різними організаціями із семи країн Європи та Північної Америки.

Зібравши за одним столом вищих посадових осіб України і

лідерів опозиції для обговорення майбутнього держави та її ролі на міжнародній арені, конференція тим самим створила прецедент. Прем'єр-міністр Віктор Янукович та лідер опозиції Віктор Ющенко вперше обговорили питання реформування України і її досягнення під час засідання у готелі «Русь».

Колишній Прем'єр-міністр Швеції Карл Більдт наголосив на

необхідності «грати за правилами, а не гратися з правилами» під час президентських виборів в Україні.

За два місяці до розширення Європейського Союзу до кордонів України конференція стала платформою для обговорення стратегії Заходу щодо України. Декілька учасників конференції з Америки та Європи закликали розробити нову та дієву політику

Заходу з метою допомоги Україні інтегруватися до Євро-Атлантичної спільноти.

Голова Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції Борис Тарасюк оголосив про створення нової групи «Друзі України», до якої увійшли провідні американські та європейські державні діячі задля продовження діалогу, започаткованого в Києві.

3 виступу на конференції «Україна в Європі та світі» Міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка

«Україна, як і всі її сусіди, стоїть перед ключовим викликом: як будувати свої взаємовідносини в умовах кардинальних змін у Європі внаслідок розширення ЄС. Наскільки запропонована Євросоюзом політика сусідства відповідає потребам регіону в цілому та кожної країни зокрема? Наскільки вона зможе запобігти новим лініям поділу в Європі, зберегти єдність континенту? Як кожному з наших сусідів діяти для того, що знайти своє місце у все більш інтегрованій Європі і все більш взаємозалежному світі? (...)

Я ж хотів би лише наголосити, що Україна для себе вже давно дала відповідь. Наш вибір – європейська інтеграція. Цей курс проголошено Президентом України. Його підтримує Верховна Рада України, переважна більшість суспільства, політичних партій. Попередні та нинішній уряди України послідовно продовжують здійснення практичних кроків для його реалізації. Досягнутий прогрес визнається і Євросоюзом. Ми знаємо про свої проблеми на шляху до європейської сім'ї і наполегливо їх вирішуємо. Однак до цього часу так і немає чіткості у тому, наскільки ЄС готовий нас підтримати у бажанні не зупиняти євроінтеграцію на нашому західному кордоні.

Доброю новиною є вже те, що ми можемо бути впевненими у такій підтримці з боку наших західних сусідів. Насамперед – нашого стратегічного партнера – Польщі. Українсько-польські відносини справляють позитивний консолідуючий вплив на ситуацію в Центрально-Східній Європі. Переконалися, що поступово ми створюватимемо стратегічний

союз двох держав, що гарантуватимуть стабільність та безпеку на всьому балто-чорноморському просторі. Такі союзницькі стосунки слугуватимуть надійною гарантією єдності та відсутності ліній поділу в Європі. (...)

Ураховуючи вступ наших західних сусідів до ЄС і трансформацію спільного кордону вже з 1 травня ц.р. на кордон з Євросоюзом, це співробітництво набуває для України особливого характеру. Наближення ЄС до наших кордонів повинно сприяти прискоренню процесів входження України у політичний та економічний простір об'єднаної Європи. Ми всі у цьому зацікавлені. Як кажуть студенти, щоб вечірка у сусідній кімнаті не драгувала, треба в ній взяти участь.

Сподіваюся, що Європейський Союз враховуватиме наші історичні і нинішні близькі стосунки із новими державами-членами. Розумію, що деяким брюссельським чиновникам можуть бути не зовсім зрозумілими проблеми прикордонних регіонів, а введення візового режиму може видаватися найкращим засобом для сприяння прикордонному співробітництву. Дійсно, інколи говорять, що

«чим вищий паркан, тим кращий сусід». Але думаю, що сторінку нашої спільної історії, уособленням якої стала берлінська стіна, ми всі пройшли, зробивши необхідні висновки. Принаймні, стосовно України, Польщі, Угорщини, Словаччини та Румунії я не маю сумнівів.

Нас об'єднує колективна відповідальність за збереження та розвиток нашого регіону як єдиного цілого й одночасно як невід'ємної складової єдиної Європи. Ми готові скористатися можливостями, які для цього існують у двосторонніх форматах та у концепції Ширшої Європи. Однак без європейської інтеграції України регіон та Європа не будуть повними. (...)

Ми віримо і віддані європейським цінностям. Для країни, яка знаходиться у самому серці Європи, це є єдиною альтернативою. Але, як зазначив Леонід Кучма у ході свого візиту до Німеччини, наша велика національна мета – вступ до ЄС – може бути досягнута лише тоді, коли ми день у день будемо робити крок уперед.

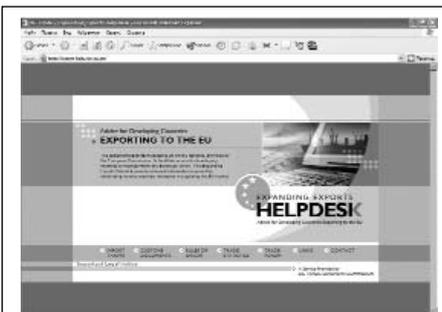
Європейські цінності мають панувати і в політиці, і в економіці, і у рівні добробуту кожного громадянина. Я переконаний, що такі цінності поділяють британці, німці, поляки, українці чи росіяни. Нам треба проявити політичну волю і людське бажання, щоб всі наші народи жили в єдиній Європі, без нових ліній поділу. Берлінська стіна впала, і нам треба зробити все можливе, аби нова євровістіна штучно не віддаляла тих, хто живе за європейськими цінностями і тих, хто прагне жити за ними».

Україна просить ЄС якнайшвидше надати їй статус країни з ринковою економікою

Україна просить Європейський Союз якнайшвидше вирішити питання про надання державі статусу країни з ринковою економікою. Про це, зокрема, йшлося під час консультацій Україна – Трійка ЄС на рівні політичних керівників, які відбулися 13 лютого у Києві і були присвячені обміну думками про двостороннє співробітництво Україна – ЄС. Під час консультацій особлива увага приділялася підготовці плану дій Україна – ЄС і мінімізації негативних

наслідків для України внаслідок розширення ЄС. «Сторони домовилися зосередити свої зусилля на підготовці заходів у рамках Плану дій, які б сприяли найбільш повній інтеграції України у внутрішній ринок ЄС», – сказав керівник прес служби МЗС України Маркіян Лубківський. Під час зустрічі сторони також обмінялися думками з основних питань внутрішнього життя України, політичних процесів у ЄС, актуальної проблематики міжнародних відносин. Українська сторона

інформувала делегацію ЄС про внутрішньо-політичні процеси в Україні, зокрема, про хід конституційної реформи і підготовку до майбутніх президентських виборів. Сторони домовилися активізувати подальші двосторонні контакти на високому та експертному рівнях. Статус країни з ринковою економікою дає деякі переваги при антидемпінгових розслідуваннях стосовно українських товарів.

НОВА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ЕКСПОРТЕРІВ ДО ЄС

За ініціативи Комісара Європейської Комісії з питань торгівлі П. Ламі, 2 лютого 2004 року було відкрито нову веб-сторінку Європейського Союзу (<http://export-help.ec.eu.int>). Цю сторінку було створено з метою надання консультативної допомоги потенційним експортерам до ЄС стосовно окремих митних процедур Євросоюзу. На сайті роз'яснюються деталі щодо існуючих тарифів, митної документації, правил походження товарів тощо.

Як зазначив П. Ламі, цей «інформаційний центр» спеціально було створено для забезпечення максимальної доступності до інформації для потенційних експортерів, перш за все з країн, що розвиваються.

У Варшаві підтримують ідею асоційованого членства України в ЄС

Польща не бачить перешкод для отримання Україною в майбутньому статусу асоційованого члена в Європейському Союзі, – заявив заступник міністра закордонних справ Польщі Ян Трощанський, який у польському МЗС координує відносини з ЄС. «Польща не бачить причин, чому після Угоди про співробітництво і партнерство з ЄС не може бути Угоди про асоціацію України і Європейського Союзу. Але все треба робити крок за кроком», – вважає він. Дипломат також зазначив, що в Україні «не можна віднімати перспектив» на повне членство в ЄС. «Не можна говорити, що Україна не

підходить до майбутнього членства в ЄС тільки тому, що не підходить... Це не аргумент! Однак, звичайно, усе повинно просуватися крок за кроком. Як ми говоримо в Польщі, не відразу Краков будувався!» – сказав Я. Трощанський. На його думку, зараз Києву потрібно зосередитися на плані дій Україна-ЄС, щоб знати, що Україні потрібно робити у найближчі три роки в плані євроінтеграції. «Звичайно, було б добре, щоб план дій наблизив Україну до зони вільної торгівлі з ЄС, наблизив до переговорів про асоційоване членство», – сказав представник МЗС Польщі.

ЦИТАТА

«Україна повинна скористатися можливостями, що відкриваються перед нею як країною – сусідом розширеного Європейського Союзу для реалізації планів з налагодження довгострокового співробітництва з ЄС. Законодавчий клімат в Україні може сприяти, або не сприяти припливу інвестицій».

Франсуа Лоос (Francois Loos),

міністр - делегат з питань зовнішньої торгівлі

Міністерства економіки, фінансів промисловості Франції. З виступу на засіданні українсько-французької міжурядової комісії з питань економічного співробітництва (10 лютого 2004 р., Київ)

Литва обіцяє всебічну підтримку європейських спрямувань України

Прем'єр-міністр Литви Альгердас Бразаускас завірив міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка в тому, що з вступом Литви в ЄС і НАТО офіційний

Вільнюс підтримуватиме європейські та євроатлантичні спрямування України. Під час зустрічі у Вільнюсі глава литовського уряду також підкреслив важливість забезпечення мак-

симально вільного пересування людей, товарів і капіталу між двома країнами, повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» керівник прес-служби МЗС Маркіян Лубківський. У свою чергу К. Грищенко наголосив, що Україну і Литву пов'язує давнє історичне коріння, і відзначив ефективний діалог, який підтримується сторонами на всіх рівнях. Співрозмовники обговорили перспективи поглиблення співробітництва, зокрема в торгово-економічній галузі, можливі шляхи реанімування галузей співробітництва, які існували за часів СРСР. К. Грищенко висловився на користь активного розвитку співробітництва у транспортній галузі і відзначив високий рівень товарообігу між двома країнами, який торік становив \$375 млн. А. Бразаускас вітав проведення Україною конституційної реформи, яка, за його словами, свідчить про перехід України до моделі європейської демократії, в якій чітко визначені функції президента, уряду і парламенту. Про підтримку європейських спрямувань України з боку Литви завірив К. Грищенко також глава МЗС цієї країни Антанас Вальоніс. «Без

України будівництво Європи неможливе», – зазначив він під час зустрічі колег. Глава литовського МЗС завірив свого українського колегу, що Литва і надалі робитиме все від неї

залежне для успішного просування України дорогою європейської інтеграції. При цьому він виділив пріоритетність успішної реалізації Плану дій Україна-ЄС, укладання договору про вільну торгів-

лю між Україною і Європейським Союзом, а також виведення відносин України і ЄС на рівень асоціації. Литовський міністр також наголосив, що Вільнюс бачить перспективу зближення України з НАТО і завірив у подальшій підтримці на цьому шляху. Міністри погодилися з необхідністю активізації роботи над укладанням найближчим часом протоколу про доступ на ринки товарів і послуг, який є однією з передумов вступу України до Світової організації торгівлі. А. Вальоніс підтримав надання Україні статусу країни з ринковою економікою. Глава зовнішньополітичного відомства Литви з вдячністю прийняв запрошення К. Грищенка відвідати Україну з офіційним візитом. Міністри закордонних справ України та Литви підписали двосторонню міжурядову угоду про умови взаємних поїздок громадян двох країн, яка передбачає безплатні візи для українців і безвізовий режим для литовців. Аналогічні угоди Україна має з Польщею та Угорщиною.

Грьома реченнями

23 ТА 25 лютого у Брюсселі відбулися консультації Україна-ЄС щодо зменшення негативних економічних наслідків розширення Європейського Союзу для України. Нові члени ЄС мають впровадити норми та стандарти Європейського Союзу, внаслідок чого умови торгівлі між східноєвропейськими країнами та Україною має бути переглянуто. Офіційний Київ у свою чергу прагне пом'якшити наслідки розширення для українських виробників.

24 ЛЮТОГО та 9 березня у Брюсселі відбулися консультації Україна – ЄС щодо майбутнього плану дій. У рамках концепції «Ширша Європа – Нове сусідство» Європейська Комісія пропонує Україні й іншим країнам, які межуватимуть з ЄС після його розширення в травні цього року, поглиблену співпрацю і навіть доступ на єдиний європейський ринок у разі продовження реформ. Планується, що новий план дій буде підготовлено до травня цього року.

ПРЕДСТАВНИК Генерального директорату транспорту та енергетики Європейської Комісії Фаузі Бенсарса підтвердив існування контрактів на закупівлю Україною каспійської нафти для заповнення нафтогону Одеса-Броди. «Ми отримали від українського уряду докази існування контрактів на закупівлю нафти і в нас немає причин сумніватися у цьому», – сказав Бенсарса на прес-конференції у Києві. Однак він не став оприлюднювати умов контрактів, пославшись на комерційну таємницю.

У книзі «Межі Європи», яка вийшла друком у середині березня, Комісар ЄС з питань єдиного ринку Фріц Болкестайн заявляє, що ані Анкара, ані Київ із Мінськом і Кишиневом не повинні стати членами Союзу. Натомість комісар пропонує створити буферні зони – в одну з них мають увійти Україна, Білорусь і Молдова, іншою має стати Туреччина. На думку Болкестайна, буфери потрібні для розмежування між ЄС та Росією, а також Сирією, Іраном та Іраком. Комісар відстоює думку, що розширення ЄС мусить мати свої межі. Фріц Болкестайн ува-

жає Україну більш європейською країною, ніж Туреччина, він упевнений, що в разі прийняття до ЄС Анкари в організацію слід приймати також Україну, Білорусь і Молдову. А цього, на переконання чиновника, не повинно відбутися. Публікація книги викликала неоднозначну реакцію як всередині європейських інституцій, так і серед журналістів у Брюсселі. Сам Болкестайн поспішив заявити, що не виступає проти прийняття до ЄС Туреччини – що йде врозріз із сказаним у книзі.

Умберто Еко: «В Америці політика — це професія, а в Європі — право і обов'язок»

Фото ЄС

Умберто Еко та Романо Проді під час конференції «Брюссель – столиця Європи» (30 травня 2001 року, Брюссель)

Постать Умберто Еко на «мапі» персоналій європейського та світового поступу височіє такою собі Джомолунгмою з-поміж інших подібних вершин. Навіть якщо б Еко був тільки автором одного із світових супербестселерів «Ім'я троянди», він і тоді б залишився в пам'яті вдячних сучасників та нащадків. Однак Еко є успішним не тільки (і не стільки) в літературі, він успішний у всіх його численних іпостасях: науковець, професор семіотики найстарішого у Європі Болонського університету, громадський діяч, журналіст, політик (активний учасник передвиборчої кампанії 1995-96-х років в Італії, у якій брав участь лідер лівоцентристських сил, нині голова Європейської комісії Романо Проді)... Зрештою, Еко – один із найяскравіших життєлюбів і дотепників, яких тільки знав світ із часів Бокаччо. При цьому спостерігачі відзначають, що з віком цей безумовний улюбленець долі, розпещений світовою славою, все глибше переймається моральними засадами порядності та відповідальності, на яких і має, на його думку, будуватися нова Європа.

У житті, літературній творчості, науковій та громадській діяльності Умберто Еко химерним чином поєдналися історія та сьогодення як обожнюваної ним рідної Італії, так і всієї матінки-Європи. Сам Еко, імпазантний пузань і бородань у великих окулярах, з пронизливими темнокарими очима, ніби уособлює «загадкову європейську душу» (не менш загадковішу від російської), з її нескінченними шарами і прошарками, нюансами і прямою, традиційностями і раптовостями, веселощами і трагізмом. «Поле», на якому існують, діють і творять як сам Еко,

так і персонажі його дивовижних романів, – це геополітичний та культурологічний простір від пристрасного та дискусійного (майже як сьогодні) середньовіччя до епохи на межі третього тисячоліття, до пошуків нинішніми європейцями самих себе, своїх коренів і майбуття в об'єднаній новою валютою та новими інтеграційними цінностями сучасній Європі.

Цінності, сповідувані самим Еко, типові для покоління інтелектуалів, яке пережило Другу світову і для якого неприйнятне насильство у будь-якій формі. Одним з найбільших потрясінь

у житті Еко була мертва людина, яку він хлопчиком побачив на вулиці з пробитою кулею головою. Подібні враження, відкладаючись у феноменальній пам'яті Еко, витворили його світогляд. «Думаю, що секрет життя в тому, що все, що відбувається з тобою, вражає тебе. Якщо нема потрясіння, нема і прогресу, – вважає Еко. – Війна була прекрасним досвідом, тому що ти вчишся виживати. Нині, після 11 вересня, я бачу невпевнених людей. Я народився в невпевненості і навчився, як треба жити в ній».

«Невпевненість» навчила Еко

мудрості не брати безпосередньої участі у життєвих баталіях. На пристрасті світу він частіше споглядав із затишного кабінету науковця, досягши при цьому як науковець-професіонал найвищого світового визнання. Про бурхливі 70-ті Еко писав: «Я опинився у гушні революції саме тому, що підшукував для себе прийнятну віру... Я вважав, що пристойна людина не може не ходити на збори, не може не брати участі у вуличних ходах і маніфестаціях... Я зробив висновок, що для багатьох моїх товаришів по боротьбі політична діяльність є родом сексу, а секс є пристрасстю. Мені ж хотілося до пристрасті не доходити і обмежуватися цікавістю...» («Маятник Фуко»).

Можливо, втім, що саме ця позиція відстороненої «цікавості» і подарувала світові в результаті геніального письменника, який саме на сторінках своїх творів, крізь призму історії, спробував відповісти на «прокляті питання» сьогодення. До питання про відповідальність, про моральний і культурний обов'язок сучасника, громадянина нової Європи Еко повертається протягом усього свого життя. В одній із праць про своє улюблене середньовіччя Еко запитував читачів і самого себе – чим ми займаємось, звертаючись до історії: «...просто сяк-так гаємо час, цікавимося корінними питаннями, а чи, самі того не підозрюючи, підтримуємо черговий реакційний заколот»? У відповіді на це питання науковець солідарний із гуманістичною традицією, озвученою тим же Достоевським («ніщо не варте сльози дитини»). Людина – ось найвища цінність у всі часи, без якої усі рухи, партії, клани, революції, теорії та філософії нічого не варті. «Не пніться!» – кидає герой одного з романів Еко тим, хто прагне

вчергове силою «ощасливити» людство.

Відмова від участі у брудних іграх історії ніколи не була для Еко синонімом пасивного споглядання. Однак Еко завжди розумів поняття «активна життєва позиція», скоріше, не як безпосередню дію, а як можливість СКАЗАТИ, чесно і безкомпромісно ОЗВУЧИТИ цю позицію, донісши її до якнайбільшої аудиторії. Чи не тому починав з професії журналіста – після закінчення Туринського університету п'ять років працював на міланському телебаченні, з того часу, власне, не полишаючи журналістики. Крім того, не забуваймо, що Еко – професор семіотики, науки про знаки, символи та способи комунікацій, і саме комунікативна функція, духовний зв'язок зі світом завжди важили для нього найбільше. Проте життєві реалії з часом змусили майстра внести корективи в те коло, яким він окреслював для себе поняття «моральний обов'язок».

Пригадаймо, що Болонья, де вже багато років викладає Еко, – це не тільки інтелектуальна столиця Італії, батьківщина найстарішого в Європі університету, це ще батьківщина червоних бригад, центр «червоного» поясу країни, який свого часу жажнув Європу одним із найгучніших терористичних актів ХХ сторіччя – саме на болонському залізничному вокзалі 1980 року пролунав

вибух, який забрав життя 85 людей. Хмари, що час від часу затьмарюють європейський (і світовий) небосхил, не могли зрештою не вплинути на рішення Еко, як писали спостерігачі, «вилізти із своєї нори» і таки потрапити «на барикади», оскільки бути тільки духовним гуру сучасників, лідером світового літературного процесу Еко в зрілі роки виявилося уже замало.

Наприкінці 90-х років минулого сторіччя він переходить до «найрадикальнішої» як для нього форми виконання свого морального обов'язку, вирішивши вплинути на перебіг історії безпосередньою участю в політичних баталіях. Важко переоцінити ту реальну допомогу, писала потім преса, яку надав Еко у передвиборчій кампанії 1995-96-х років професору того ж таки Болонського університету, лідеру лівоцентристських сил, освіченому і порядному Романо Проді, котрий виступив політичною альтернативою «відомому своєю корумпованістю медіамагнату Берлусконі», чия партія отримала 1994 року на парламентських виборах в Італії більшість голосів. На думку спостерігачів, саме Еко, можливо, єдиний тоді зрозумів, як змагатися з Берлусконі. Він розробив виграшну схему нетелевізійної, навіть «антителевізійної» пропаганди для лівоцентристів, з якою Романо Проді об'їздив усю країну на звичайному автобусі, виступаючи в

десятьках, якщо не сотнях населених пунктів. Після чого виграв вибори. Кажуть, що за ті місяці Умберто Еко цілком заслужив собі право на титул «батька нації».

...Сьогодні 72-річний «автор і видавець, письменник і перекладач, журналіст, автор телепрограм, мандрівник і провінціал, мораліст і гуморист, біла ворона і зірка, 72-літній юнак, флейтист і жонглер словами», як пише про нього преса, у розквіті своїх численних талантів. Він продовжує бути «на барикадах», зокрема, уже багато років чи не щотижня публікує блискучі есе на найзободенніші теми. В одному з них він пише: «Те, що я пропоную вам, – не семіотика. Боже збав. Надто часто за семіотику видається щось інше. Одна з причин публікації цих есе: мені здається, що це мій політичний обов'язок. В Америці політика – це професія, а в Європі – право і обов'язок. Можливо, ми зловживаємо правом чи не віддаємо сповна борг. Але всі ми відчуваємо моральні зобов'язання. Як на мене, я як учений і як громадянин можу і повинен виокремлювати ті «месиджі», котрими оточують нас політична влада, індустрія розваг чи індустрія взагалі...».

Одне з останніх есе Еко «Кілька сценаріїв глобальної війни», присвячене можливості (а точніше, неможливості через катастрофічні наслідки) глобаль-

ної війни між Сходом і Заходом, між християнським та мусульманським світами, справило велике враження на мислячу європейську спільноту.

Майбутнє Європи Умберто Еко бачить крізь призму своєї улюбленої семіотики, змальовуючи таку собі символічну «вавілонську вежу». «В Європі, в котрій більше немає франків і марок, але є євро, принаймні для мене нічого не змінилося. Мета Європи – знайти політичну єдність через багатомовність. Ми маємо пов'язувати наші надії з багатомовною Європою. Навіть якщо було б вирішено говорити на есперанто в Європейському парламенті і в аеропортах, все одно багатомовність має стати справжньою єдністю Європи. Європа повинна залишитися мультилінгвістичною спільнотою. Але це має бути Європа, в якій ви, перебуваючи в Парижі, перебуватимете в Парижі, а перебуваючи в Берліні, перебуватимете в Берліні!»

На запитання, чи не стала нинішня цивілізація надто цинічною, Еко нещодавно відповів: «Ми змогли подовжити життя, це величезна цінність. І ми тривожимося про голодних африканських дітлахів і ще про багато інших речей, які 200 років тому нікого не хвилювали. Не думаю, що ми стали гіршими».

Олена КАЧУРЕНКО.

Умберто Еко

народився 5 січня 1932 року в Алесандрії (Італія). Випускник Туринського університету (1954), доктор філософських наук, професор семіотики Болонського університету, почесний професор 32 університетів Європи, Азії та Америки. Академік Академії світової культури в Парижі, Академії наук Болоньї, Міжнародної академії філософії мистецтв. Президент Міжнародної асоціації семіотики і когнітивних

досліджень, член Міжнародного форуму ЮНЕСКО (1992-1993). Італійський письменник, автор всесвітньо відомих романів «Ім'я троянди» (1980), «Маятник Фуко» (1988), «Острів напередодні» (1995), «Будоліно» (2000). Лауреат численних літературних премій, зокрема, Strega, Viareggio, Anghiari. Почесний громадянин Монте-Карло. Кавалер французького ордена за заслуги в літературі,

Фото ЄС

ордена Маршала МакЛахана (ЮНЕСКО), ордена Почесного легіону, грецького ордена Золотої зірки, ордена Великого Хреста Італійської республіки. Одружений, має двох дітей, одного онука, живе в Мілані.

Шенген: люксембурзьке село, яке стало символом Європи без кордонів

Угода, підписана 14 червня 1985 року в невеличкому селі Шенген у найменшій країні Європейського Союзу – Люксембурзі, стала, без перебільшення, символом принципово нового етапу розвитку європейської інтеграції. Історичні рішення, ухвалені в Шенгені, набрали сили лише через вісім з лишком років – підписана 19 червня 1990 року Конвенція про впровадження в життя Шенгенської угоди набула чинності з 1 вересня 1993 року. Фактичне скасування внутрішніх кордонів між державами-учасницями Шенгенської угоди стало ще одним вагомим кроком до Єдиної Європи, Європи без кордонів.

Власне, безперешкодний вільний перетин «внутрішніх» кордонів між країнами Європейського Союзу існував і до Шенгену. Але стосувалося це виключно громадян тих країн. Українець, наприклад, який у «дошенгенську» епоху отримав візу, що давала йому законні підстави перебувати якийсь час, скажімо, в Німеччині, міг перебувати в цій і лише в цій країні ЄС. Його поїздка, наприклад, до сусідньої Франції була б уже порушенням закону. Технічно здійснити таке правопорушення було не так і важко – на німецько-французькому кордоні німецькі прикордонники методично перевіряли документи в пасажирів саме кожної десятої машини, а їхні французькі колеги по годині-дві взагалі не звертали уваги на проїжджих, а тоді в нападі службового запалу перевіряли дватри десятки машин поспіль і знову надовго ховалися у своїй прикордонній будці. Хоча, звичайно

Шенгенські угоди скасували з 1 вересня 1993 року паспортний контроль на внутрішніх кордонах держав, що приєдналися до цих домовленостей

це все стосувалося лише авто з німецькими, французькими та іншими «евросоюзівськими» номерами. Мабуть, реакція на українські номери і в німців, і у французів була б іншою, більш уважною. Проте, сам не бачив, стверджувати нічого не буду. Коли ж, під час навчання в Мюнхені, автор цієї статті вирішив здійснити свою давню мрію і відвідати батьківщину Вольфганга Амадея Моцарта – австрійський Зальцбург, йому довелося вистояти довжелезну чергу до австрійського консульства в баварській столиці, причому двічі – один раз, щоб подати документи, другий – щоб отримати паспорт із виписаною візою. А в Зальцбурзі потяг, що прибув із Німеччини, приймали на звичайнісінький перон без жодних охоронців кордону. Лише стрілочка з написом закликала «пасажирів, що прибули з Німеччини» йти саме в той, а не в інший бік. Там на прибульців чекав турнікет, а коло нього будочка з прикор-

донником, який і перевіряв паспорти, а в негромадян ЄС – ще й наявність у них віз. Тому ж, хто хотів би уникнути зустрічі з австрійською прикордонною охороною, варто було лише повернути в інший бік або перейти через залізничні колії на інший перон, вихід з якого був цілком вільним... Та, як би там не було, цією позірною легкістю користуватися не хотілося. Адже перетнувши без візи цей, хай якоюсь мірою і умовний, кордон, ти із законслухняного громадянина автоматично ставав порушником-нелегалом. А допустити це не дозволяла не лише самоповага, а й цілком приземлені міркування – іноземець з однієї з «третіх» країн, що спіймався на будь-якому правопорушенні (навіть не на незаконному перетині кордону, а скажімо, на проїзді без квитка у громадському транспорті) у будь-якій з країн ЄС, автоматично втрачає право в'їзду до всіх членів ЄС на кілька років. Такий порядок діє

зараз, діяв і кілька років тому. Єдина відмінність – нині, якщо ти легально в'їхав до однієї з п'ятнадцяти країн Шенгенської зони, сам факт переїзду до іншої країни цієї зони вже ніяк не може бути правопорушенням.

Нині Шенгенська конвенція діє на території Австрії, Бельгії, Греції, Данії, Ісландії, Іспанії, Італії, Люксембургу, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Португалії, Фінляндії, Франції та Швеції. Хоча нинішня кількість членів ЄС (а з 1 травня цього року їх стане на 10 більше) і кількість шенгенських країн збігається – і тих, і тих по 15, «персоналії» дещо різняться. Норвегія та Ісландія, що не є членами ЄС, вступили до Шенгену «за компанією» з єсєвськими членами Скандинавського паспортного союзу – Данією, Фінляндією та Швецією. Натомість члени Союзу британці, чий національний характер дуже добре відбиває прислів'я «Мій дім – моя фортеця», ще й досі не дозріли, щоб віддати ключі від

свого острову-фортеці в чужі руки. Хай, навіть, і «загальноєвропейські». Британці фактично заблокували приєднання до Шенгенських домовленостей і другого члена Союзу – Ірландії. Самі ірландці, власне, нічого проти Шенгену не мають, але в них здавна склалися особливі стосунки з британцями. Зокрема існує паспортний союз між двома країнами. Приєднання ж Ірландії до Шенгену без аналогічного кроку з боку Британії означало б скасування паспортного союзу між Лондоном та Дубліном. Ось і розривається нині Ірландія між своїм прагненням до європейської єдності та старою дружбою з незговірливими британцями.

Шлях до Шенгенських домовленостей для членів ЄС був тривалим, доволі важким і, як то кажуть, аж ніяк не вистелений трояндами. Досить сказати, що першими «підписантами», як самої Шенгенської угоди 1985 року, так і Конвенції про її запровадження в життя 1990 року, стали лише п'ять держав Союзу – Франція, Німеччина та три країни Бенілюксу – Бельгія, Нідерланди і Люксембург. Зауважимо, що саме франко-німецький тандем у 80-і та на початку 90-их уважався головним локомотивом європейської інтеграції. З 26 березня 1995 року до Угоди та Конвенції приєдналися Іспанія та Португалія, які лише трохи не встигли «наздогнати» першопроходців до «старту» – 1 вересня 1993 року, коли шенгенські принципи вперше було втілено в життя. Трохи згодом до Шенгену приєдналися Італія, Греція та Австрія. А останнє (поки що) розширення єдиного європейського «паспортного» простору відбулося 25 березня 2001 року, коли Угода та Конвенція стали чинними також і на території п'яти скандинавських країн – Данії, Ісландії, Норвегії, Фінляндії та Швеції.

Нагадаємо, що Шенгенські домовленості передбачають повне скасування паспортного контролю на внутрішніх кордонах держав, що приєдналися до цих домовленостей. Для громадян «третьох» країн, які здійснюють поїздки приватного або ділового характеру до країн Шенгенської зони, встановлено візи єдиного «шенгенського» зразка. Така віза може бути чинною на термін, що не перевищує шести місяців, і дозволяє власнику цієї візи загалом провести на території «Шенгену» не більше трьох місяців із згаданих шести. При цьому шенгенська віза, видана будь-якою країною, що захотіла приєднатися (чи якій було дозволено приєднатися) до Конвенції, робить перебування власника візи протягом усього терміну її дії абсолютно легальним на території всіх шенгенських країн – від Лісабона до Гельсінкі і від Афін до Амстердама.

Для громадян деяких країн світу, наприклад для американців чи японців, в'їзд у Шенгенський простір безвізовий. Проте українців чи росіян, які останнім часом вимагають від західноєвропейців надати їм такий самий статус, це навряд чи стосуватиметься, принаймні в найближчі роки. Поки що право на безвізовий в'їзд до Шенгену отримали всі євросоюзівські «новобранці», які цієї весни стануть повноправними членами Союзу, а незабаром і приєднаються до Шенгенської зони.

Адже згідно з Амстердамським договором, що його було підписано 2 жовтня 1997 року і який набрав чинності 1 травня 1999 року, шенгенський процес визнано складовою частиною розвитку інтеграції в рамках Євросоюзу не лише за суттю, але й формально.

Що ж стосується права громадян третіх країн на тривале перебування чи постійне проживання в тій чи іншій країні Союзу (яким вважається перебування терміном більше ніж три місяці протягом півроку) то це питання поки що залишається в компетенції національних урядів окремих членів ЄС. Відтак і візи для цього – не шенгенські, а національні. Ми вживаємо словосполучення «поки що», оскільки саме зараз на порядку денному Європейського Союзу стоїть питання про розробку єдиних правил надання притулку та права на постійне проживання для біженців і економічних емігрантів з третіх країн. Отож, за логікою в найближчі роки ці питання теж будуть вирішуватися в Єдиній Європі централізовано.

Взагалі ж історія створення та впровадження в життя Шенгенської зони віддзеркалює загальні принципи вирішення складних і суперечливих проблем, що постійно виникають у ході розвитку інтеграційного процесу. Перш за все, європейці нікуди не поспішають. Як уже відзначалося, від часу підписання перших Шенгенських домовленостей до моменту їхнього практичного втілення минуло більше восьми років. По-друге, розробка домовленостей відбувалася з максимальною відкритістю та гласністю – висловити свою думку щодо конкретних положень розроблюваних документів мали змогу не лише експерти в усіх євросоюзівських країнах, але й широка громадськість. І, нарешті, внаслідок цього всього документи було розроблено вкрай детально, з урахуванням інтересів та позицій усіх зацікавлених країн та всіх можливих проблем і ускладнень, які могли виникнути під час їхнього запровадження в життя. Досить сказати, що і Угода і Конвенція складаються не з двох-трьох чи навіть десятка статей, а з

Дата/лютий

10 лютого 1953 року – Згідно з Паризькою угодою від 18 квітня 1951 року починає функціонувати Спільний ринок вугілля та залізної руди. Скасовано мито на ці продукти, якщо вони купуються чи продаються фірмами країн-учасниць Європейського об'єднання вугілля та сталі, і жодна окрема країна не має права обмежувати кількість чи рівень якості цих продуктів, коли їх ввозять чи вивозять з їхньої території. Це стало першим кроком до створення спільного ринку товарів і послуг у рамках Європейського Економічного Співтовариства, яке отримало навіть неофіційну назву «Спільний ринок».

10-11 лютого 1961 року – Міністри закордонних справ шести країн-учасниць Європейського Економічного Співтовариства (Бельгії, Італії, Люксембургу, Нідерландів, Федеративної Республіки Німеччина та Франції) роблять офіційну заяву про підтримку Європейського політичного союзу. Цю подію можна вважати знаковою – вперше на офіційному рівні було підтверджено, що країни-учасниці інтеграційного процесу ставлять собі за мету розвинути його не лише в економічній, а й у політичній площині.

28 лютого 1975 року – Підписання першої конвенції Ломе між Європейським Економічним Співтовариством і 46 країнами Африки та басейну Тихого океану. Це дає Великій Британії та Франції змогу зберегти особливий характер відносин зі своїми колишніми колоніями і поширити ті особливі відносини на всі країни ЄЕС. Відтак 99 відсотків сільськогосподарського експорту 46 країн, що розвиваються, які підписали конвенцію Ломе, потрапляє на ринок ЄЕС за гарантованими цінами, без сплати спільного зовнішнього тарифу.

28 лютого 1984 року – Затвердження програми ESPRIT (European strategic program for research in information technology) на підтримку досліджень у галузі інформаційних технологій.

Лютий 1988 року – Європейська рада на своєму засіданні в Брюсселі під головуванням канцлера Німеччини Гельмута Коля погоджується з необхідністю змін у спільній сільськогосподарській політиці, необхідністю реформувати Структурні Фонди та формувати збалансований бюджет Співтовариства.

7 лютого 1989 року – Жак Делор подає свій звіт про економічний та валютний союз. У процесі створення єдиної валюти, що має з'явитися 1 січня 1999 року, він виділяє три етапи: вдосконалення нинішніх механізмів співпраці щодо курсів обміну валют, створення об'єднання європейських банків та встановлення фіксованих обмінних курсів. Саме доповідь Делора можна вважати відповідною точкою в процесі запровадження в життя євро, яке, втім, ще не мало тоді нинішньої назви.

142 статей кожна. Ці великі за обсягом та юридично бездоганні документи дають, зокрема, визначення всіх юридичних термінів, що вживаються в тексті, докладно визначають порядок перетину як внутрішніх, так і зовнішніх кордонів країн, які підписали домовленості; порядок видачі віз для короткочасних та довготермінових відвідувань Шенгенського простору; умови, що визначають порядок пересування іноземців країнами-учасниками домовленостей; видачу дозволів на постійне перебування іноземців на території країн-підписантів та обмін інформацією про відмови надати такі дозволи; заходи щодо організованих подорожей; питання надання політичного притулку; політичну співпрацю із згаданих питань; взаємодопомогу в боротьбі з криміналом, зокрема з контрабандою наркотиків та озброєнь; видачі злочинців та правопорушників; вільного пересування товарів; створення та функціонування єдиної інформаційної системи; захисту даних про окремих громадян від несанкціонованого розголошення.

Чергове розширення Європейського Союзу, а з ним і майбутнє збільшення Шенгенської зони, безпосередньо торкнулося й України. Зокрема, полякам, угорцям, слова-

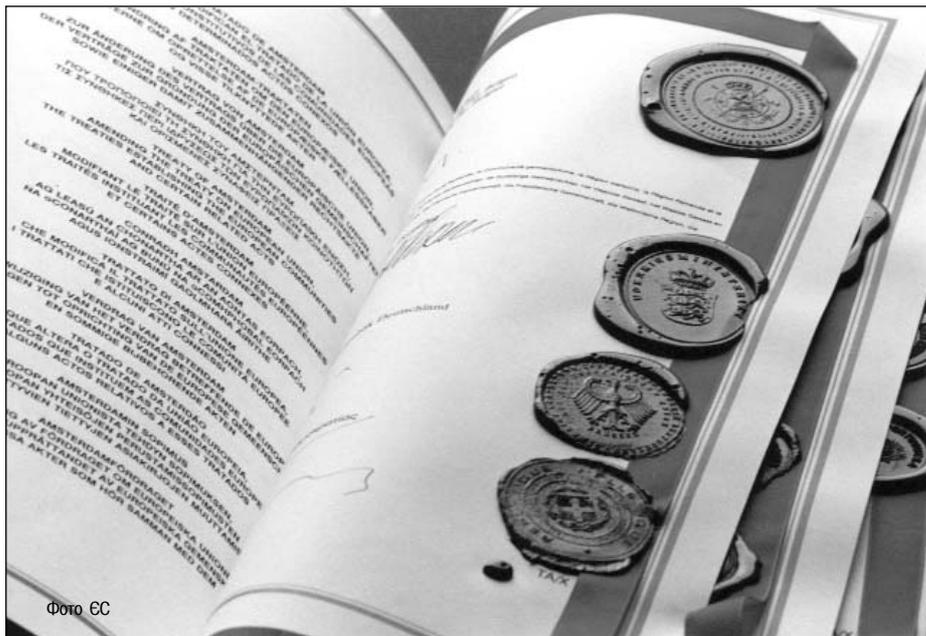

Фото ЄС

Згідно з Амстердамським договором, який було підписано 2 жовтня 1997 року, шенгенський процес визнано складовою частиною розвитку інтеграції в рамках Євросоюзу

кам й іншим нашим західним сусідам довелося скасувати безвізовий режим, що досі існував між цими країнами та Україною. Це – вимога Брюсселя. Проте розумний компроміс все ж було знайдено. Наприклад, Варшава за-

провадила для українців безкоштовні візи в обмін на збереження безвізового доступу поляків в Україну.

Олекса ПІДЛУЦЬКИЙ

Рухатися й жити в Європі стане ще вільніше

Кордонам усередині Європейського Союзу завдано чергового нищівного удару: Європейський парламент ухвалив право громадян ЄС та їхніх сімей на вільне пересування і проживання на території Союзу. В принципі, все це є і нині. Але нова ідея має привести до такої ситуації, коли б, скажімо, громадянин Німеччини, перебираючись до Великої Британії, мав при цьому не більше клопоту, ніж при зміні місця проживання у се-

бе в країні. Значно зменшиться бюрократична процедура, не треба буде отримувати так звану «карту проживання», суттєво поменшає підстав для відмови громадянину у проживанні або у його обмеженні та інше. За статистикою, нині «не вдома», тобто в іншій країні Союзу, проживають 5 мільйонів його громадян. Нова директива має бути імплементованою у національні законодавства 2006 року.

Фото ЄС

ЦИТАТА

Фото ЄС

«Це – амбітний крок вперед, який є відгуком на очікування наших громадян. Протягом останніх чотирьох років Союз досяг величезних звершень у сфері безпеки і юстиції, і нова директива підтверджує, що те ж саме можна сказати про сферу громадських прав».

Антоніо Віторіно (Antonio Vitorino),
Європейський Комісар з питань юстиції та внутрішніх справ

КіноЄвропа: Проти стіни

Від 5 до 14 лютого у німецькій столиці проходить 54 Берлінський міжнародний кінофестиваль

Три найпотужніші, найпрестижніші світові кінофоруми проводяться в Європі – Берліні, Канні та Венеції.

Проте на європейських екранах домінує далеко не європейська кіноментальність. Великі голлівудські студії не просто оволоділи душами й кишнями масового глядача, а й уміло висмоктують зі Старого Світу кіноталанти. Причина проста – широкі можливості: якщо не творчі, то принаймні виробничі. А кіно – мистецтво технологійне не останньою чергою. Отже, кінематографічна Європа вже кілька десятиліть – ніби проти голлівудської стіни. Вона має цікаве, оригінальне мистецьке обличчя, але й повсякчас – закривавлене чоло. Розбите о монолітну сті-

ну кіновиробничого й дискриб'юційного заокеанського молоха.

Берлінале, в цьому розумінні, відкривалося показово – американським фільмом англійського режисера Ентоні Мінгеллі «Холодна гора»/«Cold Mountain»/ (від кінця лютого – в українському прокаті). Але серед 22 конкурсних повнометражних картин п'ятнадцять фільмів були європейські. Та це арифметика. Там, де вона закінчується, розпочинається реальне кіно. Американське, так чи так, натискає на нехитрі важелі глядацького успіху, які чуттєво торкаються, здавалося б, елементарного, але базового в людській природі. Європейці ж залишаються, сказа-

ти б, у полоні культури – нерідко навіть жанрові стрічки обтяжені такими мистецькими складовими, які відлякують пересічного глядача.

Звісно, мистецьким кіном живиться комерційне, європейським – американське, але жодна національна кіноіндустрія не може існувати, ґрунтуючись лишень на фільмах художньо «високочолних». У Європі це вже почали реально розуміти. Новітній французький кінематограф «а ля Голлівуд» досить успішно плекає Люк Бессон. Той самий режисер «Підземки», «Леона-кілера», «Нікіти» і «П'ятого елемента». Останніми роками він продукує у своїй компанії з принциповою назвою Eurogora Corp. Як результат, його

Фото ЄС

Фото Кіноколо

На фото: кадр із німецько-турецького фільму «Проти стіни», який отримав «Золотого ведмедя» на Берлінському кінофестивалі.

зусилля лишаються поза кінофестивалями. Проте ці фільми успішні на французьких (і частково – європейських) екранах. Українцям із надбань Бессона-продюсера гарно відомі три «Таксі». У продюсованих фільмах він теж апелює до простих і наріжних для глядача речей. І своїх режисерів схиляє говорити простою (часто спрощеною, аж підлітковою) мовою. Що виправдано, бо кіно-театральна публіка останнього часу значно помолодшала.

То як у цій ситуації бути європейському фестивальному рухові?

Мабуть, своє робити.

Та все ж, потрібно і змінюватися – реагувати, сказати б, на «реальне кіножиття».

Ось і директор Берлінського МКФ Дітер Кьосслік на урочистому відкритті фестивалю сформулював його неофіційне гасло – «Надія та гумор». Слушно, бо люди в кінозалі протягом двох годин фільмового перегляду прагнуть отримати надію на життя поза цією самою залом. Справедливо, бо гумор – очевидна ознака життєвих сил. У контексті нашої розмови – ознака життєспроможності європейського кінематографа. З іншого ж боку, пан Кьосслік додав, що головним принципом будь-якого мистецького форуму також має бути інший афоризм: «Правда ранить, мовчання вбиває».

Таким чином, Берлінале лишається на

своїх давніх і вистражданих позиціях – активного контакту із соціумом. Себто, кіно не тільки й не стільки як «великий втішник», а кіно як політик. Це, безумовно, сильний бік Берлінського МКФ. І, водночас, це те, за що фестиваль часом критикувався. Коли перемагали фільми політично й соціально вигострені, але мистецьки не завжди довершені. Коли ці стрічки слугували боротьбі за привабливі ідеали, та їм не стачило належної вправності, щоб захопити цими ідеалами мільйони. (Кіно ж бо створюється саме для мільйонів!).

Подібних закидів не вдалося уникнути й цього року. Втім, ніхто і не збирався їх уникати. Тим паче, що журі фестивалю очолювала Френсіс Макдорманд, котра не є німкеню, ані туркеню – американська актриса, що прославилася участю у фільмах заокеанських кіностилизаторів братів Коенів («Фарго», «Людина, якої не було»). Йдеться про те, що «Золотого ведмедя» Берлінале отримала німецько-турецька картина «Проти стіни»/Gegen die Wand. Її сміливо можна назвати актуальною європейською стрічкою. Загалом, ідеться про нову Європу, яка переживає активну людську й міжнародну дифузію.

А фільм веде про турків у Німеччині. (Їх там живе, між іншим, 2 мільйони!). Історія драматична – він і вона не можуть знайти се-

бе в реальному німецькому житті, намагаються накласти на себе руки, але виживають. Йому сорок, він турецький іммігрант – спивається. Їй двадцять, німкеня від народження, але батьки вимагають дотримуватися суворих мусульманських звичаїв. Герої фіктивно одружуються – шукають, кожен свій і для себе, шанс. Проходять через найчорніші випробування. Ї не там, де гадали, але, здається, намагаються можливість відбутися. Життя їх підштовхує до самопізнання – усвідомити загальне через особливе: вони не можуть відбутися як німці (і як європейці), коли не відбудилися як турки...

Отже, прямуючи шляхом утрат і набутків новітньої Європи, Берлінале продовжує свій принциповий кінодіалог із реальністю. І, як засвідчує історія, тим паче – берлінська, немає такої стіни, таких мурів, які б не можна було зруйнувати.

Володимир ВОЙТЕНКО,
головний редактор часопису
KINO-КОЛО Берлін – Київ

KINO-КОЛО – часопис екранних мистецтв: кіно, телебачення, відео, анімація, передплатний індекс: 22944

Національний кінопортал: www.kinokolo.ua

В італійській Генуї почалася програма «Культурна столиця Європи 2004 року»

В італійському місті Генуя понад 100 тисяч людей взяли участь у відкритті програми «Культурна столиця Європи 2004 року». Свято почалося в новорічну ніч у генуезькому порту світовою прем'єрою вистави «Номон-Подорож» (Naumon — Le voyage), у постановці театру Fura dels Baus із Барселони та Асоціацією Echoart із Генуї. Понад 400 акробатів та акторів, задіяних у виставі, виступали на незвичній сцені — пришвартованому у порту 60-метровому криголамі. З 1985 року один або два європейських міста нагороджують титулом «Культурна столиця Європи». У 2004 культурними центрами континенту проголошено італійську Геную та французький Лілль.

Докладніша інформація на офіційній сторінці:

<http://www.genova-2004.it>

Фото: ЕРА

Фото: ЕРА

Фото: ЕРА

Генуя

GE
NOVA
04

Genova
Capitale Europea
della Cultura

Представництво Європейської Комісії в Україні
Адреса: вул. Круглоуніверситетська, 10, Київ 01024. Тел. +38044 4620010
www.delukr.cec.eu.int Електронна пошта: press@delukr.cec.eu.int